

Høringsnotat – regjeringens forslag til statsbudsjett for 2021

Creo – forbundet for kunst og kultur er Norges største kunstnerorganisasjon med omtrent 9.500 medlemmer. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; Blant disse finner vi utøvende musikere og artister, pedagoger, scenekunstnere, administrativt ansatte, musikkterapeuter, lyd- og lysteknikere og andre yrkesutøvere som har inntekt fra kunstneriske og kulturelle virksomheter.

Kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere

I budsjettforslaget fra Arbeids- og sosialdepartementet kan vi dessverre ikke se at de foreslår å forlenge kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere. Kulturministeren har, gjennom sine forslag til forlengelser av koronatiltakene, erkjent at koronakrisen vil få store konsekvenser for kulturlivet og kulturnæringene langt inn i 2021. Det blir derfor særdeles merkelig at Arbeids- og sosialdepartementet ikke har sett de samme utfordringene. Det er 3500 kulturarbeidere som har dratt nytte av ordningen, og 20 000 selvstendig næringsdrivende totalt.

Siden dette er viktig for denne næringen, og for flere tusen selvstendig næringsdrivende, ber vi om at Stortingets finanskomite bevilger de nødvendige midler til å forlenge denne meget treffsikre og helt avgjørende ordningen.

I regjeringens forslag foreslås det - slik vi leser proposisjonen - at denne kompensasjonsordningen ikke videreføres inn i 2021. I forslaget til statsbudsjett henvises det til *Prop. 116 L (2019–2020) Midlertidig lov om kompensasjonstiltak for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekt som følge av utbrudd av covid-19* og at det er står at ordningen «avvikles ved utgangen av oktober 2020»¹. Men som vi alle husker, førte dette forslaget til store protester, demonstrasjoner og markeringer over hele landet, som resulterte i at Stortinget heldigvis gjorde om på dette og videreførte ordningen til i hvert fall ut desember 2020. Der var både en samlet kulturnæring og mange tusen kulturarbeidere (og andre selvst. næringsdrivende) svært glade for!

Denne kompensasjonsordningen har – i koronaperspektiv – en lang historie. Den ble vedtatt helt i starten av epidemien og har ifølge Stortingets *Vedtak nr. 395, 16. mars 2020* følgende siktemål:

«Stortinget ber regjeringen innføre en midlertidig ordning for selvstendig næringsdrivende og frilansere som nå mister hele eller deler av inntektsgrunnlaget sitt som en følge av korona-pandemien.»

For de selvstendig næringsdrivende, og spesielt for det som har sitt virke innenfor kulturnæringene, er virkningene av regjeringens nedstengninger i forbindelse med koronaepidemien langt fra over. Vi ser heller ikke noen betydelige bedringer i sikte, i hvert fall ikke før tidligst til sommeren.

Ifølge en rapport utarbeidet for MIR (Musikkindustrien næringsråd) av BI Centre for Creative Industries (BI:CCI) peker funnene tydelig på hvor alvorlig krisen er for denne bransjen:

- 84 prosent av frilansere og selvstendig næringsdrivende har fått avlyst oppdrag, og 69 prosent har fått utsatt oppdrag etter koronarestriksjonene 12. mars.
- Gjennomsnittlig reelle inntektstap for frilansere og selvstendig næringsdrivende etter 12. mars og ut 2020 er på 95 700 kroner. Forventet inntektstap for resten av året, utover reelle tap, var på 148 500. Satt opp mot gjennomsnittsinntekt i 2019, på 436 000 kroner, utgjør reelle og

¹ Prop 1 S fra arb/sos-dep side 246.

forventede tap til sammen over halvparten av inntektene til frilansere og selvstendig næringsdrivende i år.²

Vi ser også at Folkehelseinstituttet ikke ser for seg at epidemien er over med det første. I sin rapport, *Covid-19-epidemien: Kunnskap, situasjon, prognose, risiko og respons i Norge etter uke 37*, som kom 11. september, skriver de blant annet at «*De kommende årene er det vedvarende fare for lokale utbrudd eller nye bølger av denne epidemien*³».

Regjeringen og/eller lokale myndigheter fortsetter også med sterke restriksjoner på antall publikummere på kulturarrangement, nå sist Bergen kommune som begrenset antall tilhørere på kulturarrangement til maksimalt 50 personer. Disse begrensningene kan komme svært plutselig, noe som medfører en svært stor grad av uforutsigbarhet.

De selvstendig næringsdrivende i kulturnæringene innehar nøkkelkompetanse som er essensiell når kulturlivet skal tilbake til en normalsituasjon. For å hindre en betydelig kompetanseflukt, som vil skape store problemer for gjenåpningen av kultur-Norge, må kompensasjonsordningen videreføres.

Vi merker oss derfor at arbeids- og sosialdepartementet skriver at: *De midlertidige løsningene som er utviklet, må også forvaltes slik at de raskt kan gjenopptas dersom det skulle bli nødvendig*.⁴

Videre skriver de at: *Inntektssikring og trygghet for dem som står utenfor arbeidslivet, må avveies mot gode incentiver til arbeid*.

Samtidig skal regjeringens tiltak og virkemidler møte dagens utfordringer knyttet til koronasituasjonen på en god måte. Tiltak under Arbeids- og sosialdepartementet har bidratt til å dempe konsekvensene for berørte virksomheter, til å sikre inntekt for de som har mistet inntekt som følge av pandemien og smitteverntiltak, og til å hindre unødvendige oppsigelser.⁵

Det er Creos klare anbefaling at spesielt denne kompensasjonsordningen videreføres, da den er det siste - og ofte avgjørende - sikkerhetsnettet for flere tusen arbeidere. Og selv om andre ordninger – som kulturdepartementets foreslåtte stimuleringsordning – vil vise seg å fungere godt vil det etter vårt syn være et sterkt behov for en ordning for alle de som ikke kan benytte seg av andre tiltak. Husk også at det er svært mange selvstendig næringsdrivende utenfor kulturbransjen som også vil bli rammet om denne ordningen faller bort.

Siden denne gruppen yrkesutøvere fremdeles er i den situasjonen at de har mistet hele eller deler av inntektsgrunnlaget sitt som en følge av korona-pandemien (jfr Stortingets vedtak den 16. mars i år), siden FHI fremdeles anser pandemien som pågående, og siden myndighetene fremdeles pålegger aktørene i kulturlivet strenger restriksjoner, ber vi Stortinget å forlenge kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende, så lenge det er nødvendig, og i hvert fall fram til sommeren 2021.

Med vennlig hilsen

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur

² Rapport nr. 1 *Krise og kreativitet i musikkbransjen – koronapandemien 2020* av Anne-Britt Gran, Linn-Birgit Kampen Kristensen, Audun Molde, Anja Nylund Hagen og Peter Booth, Oslo, 2020.

³ *Covid-19-epidemien: Kunnskap, situasjon, prognose, risiko og respons i Norge etter uke 37*. Folkehelseinstituttet, 11 september 2020.

⁴ Prop 1 S fra arb/sos side 16.

⁵ Prop 1 S fra arb/sos side 17.